

TUSİAD

TÜRK TİCARET KANUNU'NUN 376. MADDESİ

**HAKKINDA İSTİŞARE
TOPLANTISI RAPORU**

MAYIS 2021

© 2021, TÜSİAD

Tüm hakları saklıdır. Bu eserin tamamı ya da bir bölümü, 4110 sayılı Yasa ile değişik 5846 sayılı FSEK uyarınca, kullanılmazdan önce hak sahibinden 52. Maddeye uygun yazılı izin alınmadıkça, hiçbir şekil ve yöntemle işlenmek, çoğaltılmak, çoğaltılmış nüshaları yayılmak, satılmak, kiralananmak, ödünç verilmek, temsil edilmek, sunulmak, telli/telsiz ya da başka teknik, sayısal ve/veya elektronik yöntemlerle iletilmek suretiyle kullanılamaz.

Yayın Numarası: TÜSİAD T/2021 05/622

ISBN: 978-605-165-050-0

ÖNSÖZ

TÜSİAD, özel sektörü temsil eden sanayici ve iş insanları tarafından 1971 yılında, Anayasamızın ve Dernekler Kanunu'nun ilgili hükümlerine uygun olarak kurulmuş, kamu yararına çalışan bir dernek olup gönüllü bir sivil toplum örgütüdür.

TÜSİAD, insan hakları evrensel ilkelerinin, düşünce, inanç ve girişim özgürlüklerinin, laik hukuk devletinin, katılımcı demokrasi anlayışının, liberal ekonominin, rekabetçi piyasa ekonomisinin kurum ve kurallarının ve sürdürülebilir çevre dengesinin benimsendiği bir toplumsal düzenin oluşmasına ve gelişmesine katkı sağlamayı amaçlar. TÜSİAD, Atatürk'ün öngördüğü hedef ve ilkeler doğrultusunda, Türkiye'nin çağdaş uygarlık düzeyini yakalama ve aşma anlayışı içinde, kadın-erkek eşitliğini siyaset, ekonomi ve eğitim açısından gözetken iş insanlarının toplumun öncü ve girişimci bir grubu olduğu inancıyla, yukarıda sunulan ana gayenin gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla çalışmalar gerçekleştirir.

TÜSİAD, kamu yararına çalışan Türk iş dünyasının temsil örgütü olarak, girişimcilerin evrensel iş ahlakı ilkelerine uygun faaliyet göstermesi yönünde çaba sarfeder; küreselleşme sürecinde Türk rekabet gücünün ve toplumsal refahın, istihdamın, verimliliğin, yenilikçilik kapasitesinin ve eğitimin kapsam ve kalitesinin sürekli artırılması yoluyla yükseltilmesini esas alır.

TÜSİAD, toplumsal barış ve uzlaşmanın sürdürüldüğü bir ortamda, ülkemizin ekonomik ve sosyal kalkınmasında bölgesel ve sektörel potansiyelleri en iyi şekilde değerlendirerek ulusal ekonomik politikaların oluşturulmasına katkıda bulunur. Türkiye'nin küresel rekabet düzeyinde tanıtımına katkıda bulunur, Avrupa Birliği (AB) üyeliği sürecini desteklemek üzere uluslararası siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel ilişki, iletişim, temsil ve işbirliği ağlarının geliştirilmesi için çalışmalar yapar. Uluslararası entegrasyonu ve etkileşimi, bölgesel ve yerel gelişmeyi hızlandırmak için araştırma yapar, görüş oluşturur, projeler geliştirir ve bu kapsamda etkinlikler düzenler.

TÜSİAD, Türk iş dünyası adına, bu çerçevede oluşan görüş ve önerilerini Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)'ne, hükümete, diğer devletlere, uluslararası kuruluşlara ve kamuoyuna doğrudan ya da dolaylı olarak basın ve diğer araçlar aracılığı ile ileterek, yukarıdaki amaçlar doğrultusunda düşünce ve hareket birliği oluşturmayı hedefler.

TÜSİAD, misyonu doğrultusunda ve faaliyetleri çerçevesinde, ülke gündeminde bulunan konularla ilgili görüşlerini bilimsel çalışmalarla destekleyerek kamuoyuna duyurur ve bu görüşlerden hareketle kamuoyunda tartışma platformlarının oluşmasını sağlar.

Bu rapor, TÜSİAD Vergi Çalışma Grubu Başkanı Sayın Şerafettin Karakış Başkanlığında, Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı'nın katkılarıyla, 14 Ocak 2021 tarihinde çevrim içi ortamda gerçekleştirilen "Türk Ticaret Kanunu'nun 376. Maddesi Hakkında İstişare Toplantısı" deşifre metinleri temel alınarak, TÜSİAD Ekonomik Araştırmalar Bölümü tarafından derlenmiştir. Toplantıya değerli katkıları ve katılımlarından ötürü Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdür Yardımcısı Sayın Ahmet Balak ve Şirketler Dairesi Ticaret Uzmanı Sayın Serdal Yeğen ve katkılarından dolayı tüm çalışma grubu üyelerine teşekkür ederiz.

Mayıs 2021

ÖZGEÇMİŞLER

AHMET CAN BALAK – İÇ TİCARET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI

2006 yılında Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun oldu. 3,5 yıl avukatlık yaptıktan sonra 2011 yılında mülga Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü Şirketler Dairesi Başkanlığı'nda Uzman olarak görev yaptı. Bu süreçte 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlüğe girmesi aşamasında ve Kanuna ilişkin ikincil düzenlemelerin yayımlanmasında aktif görev aldı. 2018 yılı Şubat ayında aynı Dairede Daire Başkanı olarak görevlendirilmiş ve 2021 yılı Mart ayından beri İç Ticaret Genel Müdür Yardımcısı olarak görevini yürütmektedir. Aynı zamanda Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalında tez aşamasında doktora çalışmaları devam etmektedir.

SERDAL YEĞEN – ŞİRKETLER DAİRESİ TİCARET UZMANI

2011 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi İşletme Bölümünden mezun oldu. 1,5 yıl kalkınma uzmanı olarak görev yaptı. 2013 yılında Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğünde uzman yardımcısı olarak başladığı görevinde, uzman olarak devam etmektedir. Bu dönemde Hacettepe Üniversitesi'nde muhasebe-finans alanında yüksek lisans eğitimini tamamladı. Mevcut durum itibarıyla yine aynı üniversitede finans alanında tez aşamasında doktora çalışmaları devam etmektedir.

ŞERAFETTİN KARAKIŞ – TÜSİAD VERGİ ÇALIŞMA GRUBU BAŞKANI

1990 yılında İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Maliye Bölümü'nden mezun olmuş ve 1996 yılında aynı üniversitede Maliye Politikası ve Teorisi alanında yüksek lisans programını, 2008 yılında ise Sabancı Üniversitesi'nde Executive MBA derecesini tamamlamıştır. Çalışma hayatına 1995 yılında Maliye Bakanlığı Hesap Uzmanları Kurulu'nda hesap uzmanı olarak başlayan Sayın Karakış, 2006 yılında Sabancı Holding bünyesinde Mali Müşavir olarak göreve başlamıştır. Halen Sabancı Holding'de Mali İşler ve Yatırımcı İlişkileri Direktörü olarak görevine devam eden Şerafettin Karakış, aynı zamanda TÜSİAD Vergi Çalışma Grubu Başkanı ve Sabancı Topluluğu şirketlerinde yönetim kurulu üyesi olarak görev yapmaktadır.

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ	9
TOPLANTI AÇILIŞ	13
SORU & CEVAP	21
KAPANIŞ	37

YÖNETİCİ ÖZETİ

YÖNETİCİ ÖZETİ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK)'nın anonim şirketlerde sermaye kaybı ve borca batıklık halini düzenleyen 376'ncı maddesinin uygulanmasında uyulacak usul ve esaslar Ticaret Bakanlığı'nın "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 376'ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ" (Tebliğ)'de düzenlenmektedir.

15.09.2018 tarihli ve 30536 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan söz konusu Tebliğ'in yürürlüğünü takip eden dönemde, uygulamada ortaya çıkan ihtiyaçlara cevap vermek ve Covid-19 salgınının tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde ve piyasalarımızda yol açtığı tahribatın etkilerini azaltmak amacıyla, TÜSİAD'ın katkıları ve Ticaret Bakanlığı'nın vizyonu sayesinde Tebliğ'de birtakım değişikliklerin yapılması gerekliliği gündeme gelmiştir.

Bu kapsamda, 26.12.2020 tarihli ve 31346 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 376'ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ" (Tebliğ Değişikliği) ile getirilen değişiklikler ile birlikte temelde;

- TTK 376 kapsamındaki şirketlerin sürdürülebilirliklerinin temini için daha piyasa odaklı ve esnek bir yapı öngörülmüş,
- Sermaye artırımı, sermaye azaltımı ve eş zamanlı sermaye artırımı ve azaltımına ilişkin süreçler daha somut bir şekilde düzenlenmiş,
- İşletmelerin daha az kaynakla sermaye kaybı ve borca batıklık durumundan çıkabilmelerine imkan tanınmış,
- Covid-19 salgınının ekonomik hayatta yol açtığı tahribatın etkilerini gözlemlediğimiz 2020 ve 2021 yıllarında şirketlerin öz kaynaklarındaki aşınmaların etkisini azaltıcı önlemler getirilmiştir.

Söz konusu Tebliğ Değişikliği özelinde piyasa katılımcıları nezdinde oluşan soru işaretlerinin giderilmesi ve yapılan değişikliklerde düzenleyicinin bakış açısının anlaşılabilir olarak uygulamaya yön verilmesi amacıyla, TÜSİAD Vergi Çalışma Grubu'nun inisiyatifi ile Ticaret Bakanlığı ve piyasa katılımcıları webinar etkinliğiyle bir araya getirilmiştir.

Türk Ticaret Kanunu'nun 376. Maddesi Hakkında İstişare Toplantısı adlı webinar 14 Ocak 2021 tarihinde 14:00-16:00 saatleri arasında gerçekleştirilmiş olup, etkinlik 200'e yakın özel sektör temsilcisi tarafından takip edilmiştir.

Sonuç olarak, webinar'da piyasa katılımcılarının uygulamaya dair sorularının ilk ağızdan yanıtlanması sağlanmıştır.

Tebliğ'in değişiklikler işlenmiş tam ve nihai metnine www.mevzuat.gov.tr internet sitesinde erişim sağlanabilmektedir. Ticaret Bakanlığı ve TÜSİAD'ın katkılarıyla gerçekleştirilen webinar'ın konuşma metinleri ve webinar'da üzerinden geçilen soru-cevaplar bu kitapçık ile kamuoyunun kullanımına sunulmuştur.

Üyelerimize ve tüm piyasa katılımcılarına fayda sağlaması dileklerimizle...

TOPLANTI AÇILIŞ

ŞERAFETTİN KARAKIŞ:

Öncelikle tüm katılımcılara ve özellikle Ticaret Bakanlığı Şirketler Daire Başkanı Sayın Ahmet Can BALAK ile Ticaret Uzmanı Sayın Serdal YEĞEN'e teşekkürleri için teşekkürlerimi sunuyorum.

Türk Ticaret Kanunu'nun 376'ncı maddesine ilişkin uygulama tebliğinde yapılan değişiklikler 5 Ocak 2021 tarihli TUSİAD Vergi Çalışma Grubu toplantısında gündeme gelmiştir. Bu toplantıda çalışma grubu üyelerinden tebliğ değişikliklerine ilişkin epey soru gelince, Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü'nün de katkılarıyla bir bilgilendirme toplantısının yapılmasının yerinde olacağını düşündük. Yıl kapanışlarından dolayı konunun aciliyeti ve basında yer alan benzer diğer tartışmalar da göz önünde bulundurulunca, Ticaret Bakanlığı'nın hızlı geri dönüşleri ile webinar için gerekli koşulları sağlamış bulunuyoruz. Bu anlamda, Ticaret Bakanlığı'nı temsilen Ahmet Can Bey'e ve ekibine bugüne kadar yapmış oldukları çalışmalar ve desteklerinden ötürü TUSİAD adına teşekkürlerimizi sunmak isterim. TTK 376 Tebliğ değişikliği, gerçekten son dönemde Covid-19 salgınının yol açtığı ekonomik sıkıntılar ve şirketlerimizin öz kaynaklarında yaşanan aşınmalar nedeniyle teknik olarak TTK 376 kapsamına giren çok sayıda şirket açısından çok güzel bir düzenleme oldu. Bu açıdan da tebrik ediyorum.

Ben müsaade ederseniz Ahmet Can BALAK'ı tanıtmak istiyorum. Kendisi İç Ticaret Genel Müdürlüğü'nde Şirketler Daire Başkanı olarak görev yapıyor. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olduktan sonra belli bir süre avukatlık da yapmış, ondan sonra İç Ticaret Genel Müdürlüğü'ne katılıyor ve özellikle 6102 sayılı Kanunun çıkarılması ve ikincil mevzuatın düzenlenmesinde aktif rol üstleniyor. 2018 yılından beri de Şirketler Daire Başkanı olarak görev alıyor. Serdal Bey ise Ortadoğu Teknik Üniversitesi İşletme Bölümü mezunu. 2013 yılından beri de İç Ticaret Genel Müdürlüğü'nde Ahmet Bey'in ekibinde görev alıyor.

Bu noktada sözü daha fazla uzatmadan Ahmet Bey'e vermek istiyorum. Siz TTK 376'ya ilişkin Tebliğ'de ne gibi değişiklikler getirildi, neler oldu, açıklarsanız çok memnun oluruz.

AHMET CAN BALAK:

Şerafettin Bey, çok teşekkür ediyorum. Öncelikli olarak hazirunu selamlayarak konuşmama başlamak istiyorum. Ben TÜSİAD'ın değerli temsilcilerini, TÜSİAD'ın değerli üyelerini, tüm katılımcıları Bakanlığım, Genel Müdürlüğüm ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum. Ayrıca Genel Müdürümüzün de selamlarını iletmek istiyorum. Genel müdürümüz Adem Başar Bey program yoğunluğu nedeniyle bugünkü toplantıya katılamadı. Aslında kendisi de katılmayı çok arzu etti fakat konuyu bugün itibarıyla ben ve Serdal Bey özetlemeye çalışacağız. Diğer taraftan sizlere ayrıca teşekkür etmek istiyorum. Bugüne kadar yapılan mevzuat değişikliklerinde bize görüşleriniz, yönlendirmeleriniz, olumlu yönde katkılarınız her zaman oldu ve bizim de yaptığımız düzenlemelerde gerçekten son derece katkı sağladı. Tabi ki Türk Ticaret Kanunu'nun 376'ncı Maddesi'nin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları düzenleyen 2018 yılında yürürlüğe koyduğumuz Tebliğ'de yapılan değişiklikler de bunlardan bir tanesi. 2018 yılına geri döndüğümüzde aslında 2012'den 2018 yılına kadar 376. Madde yürürlükteydi, eski kanunla farklılıklar içermekle birlikte. Çok etkisini hissetmiyorduk ama özellikle 2018 yılında yaşadığımız olağandışı kur gelişmeleri, ister istemez Bakanlığımızı da bu anlamda 376. Maddeyle ilgili bir aksiyon almaya sevk etti. Zaten biz ticari hayatı yakından takip etmeye çalışıyoruz. Tabi ki bir regülasyon kurumu olarak ticari hayatın içinde yer almaya özen gösteriyoruz ama sizlerin de bu anlamdaki katkıları, geri dönüşleri bizim için yol gösterici oluyor. 2018 yılının Eylül ayında 376. Madde'nin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar hakkında Tebliğ'i yürürlüğe koyduk ve çok da olumlu geri dönüşler aldık açıkçası. En son aralık ayı içerisinde yaptığımız değişiklik, esas itibarıyla 376. Madde'nin uygulanmasına ilişkin doğrudan esaslı bir değişiklik öngören düzenleme değil. Fakat özellikle içerisinde bulunduğumuz pandemi süreciyle birlikte şirketlerimizin öz kaynak yapılarının güçlendirilmesi hedeflenerek böyle bir değişiklik gerekli görüldü ki, kanun koyucu tarafından malumunuz geçen yıl farklı tedbirler de alındı. Süreci takip ettiğimizde şirketlere destek olabilecek hangi düzenlemeleri hayata geçirebiliriz noktasında kendi elimizde, kendi uhdemizde kullanabileceğimiz araçlarımızı da değerlendirerek, çözüm üretmeye çalıştık ve sorunun cevabını açıkçası 376. Madde'ye ilişkin daha önce yürürlüğe konulan Tebliğ'de bulduk, ufak farklılıklarla sermaye şirketlerimize destek olabileceğimizi değerlendirdik. Tebliğ'in getirdiği önemli iki değişiklik var esasında. Diğerleri biraz daha mevzuatın uygulanmasına ilişkin, daha doğrusu 2018'den bugüne kadar Tebliğ'in uygulanmasına ilişkin hem reel sektör temsilcilerinin, uygulamacılarının tereddütleri, hem ticaret sicili müdürlüklerimizin tereddütlerini gidermek adına yaptığımız değişikliklerdi. Hesaplamalar bakımından yeni bir uygulama ortaya koymadık. Ancak yeni uygulama olarak da iki önemli hususu Tebliğ'e eklemiş olduk. Daha doğrusu bir tanesini netleştirmiş olduk ve bir tanesini de yeni uygulama olarak geçici maddede sizlerin ilgisine ve uygulamasına sunduk. Bunlardan bir tanesi, malumunuz Tebliğ ve Kanun, 376. Madde'de sermaye kaybından kurtulabilmek için esasen sermaye artırımını gibi bir usul öngörmemekle birlikte 2018'de biz bunu eğer

şirketlerimiz doğrudan sermaye artırımını yapmak istiyorsa öyle bir sermaye artırımını yapsınlar ki 376. Madde kapsamından çıkarak yaptıkları sermaye artırımları ticaret sicilde tescil edilebilsin şeklinde Tebliğ'e yansıttığımız düzenlemeye bir kolaylık daha getirdik. Kanunda sermaye azaltımı artırımını eşanlı olarak yapılacağı hususunda açık düzenleme var fakat sermaye artırımını ve azaltımını noktasında açık düzenleme yoktu. Burada kapsam dahilindeki şirketlerimizce sermaye artırımını ve azaltımının eş zamanlı olarak yapılabileceğini Tebliğ'e eklemiş olduk, artırımla eş zamanlı olarak yapılan sermaye azaltımı sonrasında sermaye şirketlerimiz 376. Madde kapsamından çıktığı zaman bunun tescil edilebileceği hususunda bir ilavemiz oldu. Burada tabi ki malumunuz olduğu üzere daha az kaynakla sermaye kaybı ve borca batıklık durumundan çıkması ihtimali gündeme gelmiş oldu. Bunun dışında, geçici maddede zaten kur farkı zararları bakımından 2018 yılında Tebliğ'in yürürlüğe konmasıyla birlikte Geçici 1'inci Madde'de aksiyon almıştık şirketlerimiz lehine. Bununla birlikte pandemi koşullarını da dikkate alarak, Geçici 1'inci Madde'de yapılan değişiklikle 2020 ve 2021 yıllarında tahakkuk eden kiralamalardan kaynaklanan giderler, amortismanlar ve personel giderlerinin toplamının yarısının da yine hakeza geçici madde uyarınca sermaye kaybı ve borca batıklık hesaplamalarında dikkate alınmamasını ilave olarak öngördük. Yapılan düzenlemelerde tabi ki daha önce de ifade ettiğim reel sektörün de görüşlerini dikkate almaya çalıştık. Katkılarınız için tekrar teşekkür ediyorum. Tabi herhangi bir yenilik barındırmasa da sonuçta bir mevzuat değişikliği, ister istemez uygulamada tereddütler de doğabiliyor, acaba ne demek istendi. Bu toplantı davetiniz de bizim için çok kıymetli. Biz mümkün olduğunca reel sektöre ulaşmaya çalışıyoruz. Sizden de böyle bir teklif gelince, böyle bir öneri gelince biz seve seve kabul ettik ve hazirunun bu konudaki tereddütlerini gidermek için de elimizden geldiğince bugün itibarıyla yardımcı olmaya çalışacağız ki bugün aslında bununla ilgili bir sunum da hazırlamadık biz. Aslında tüm katılımcılar Tebliğ'i biliyor esas itibarıyla. Kısa bir girişten sonra daha çok uygulamada tereddüt yaşanan hususlara ilişkin doğrudan bir soru cevap şeklinde, tereddütleri giderecek mahiyette, zamanı da verimli kullanabilmek açısından böyle bir toplantı planladık. Serdal Bey ticaret uzmanı arkadaşımız. Özellikle şirketler muhasebesi alanında en tecrübeli, en kıdemli uzmanımız, bu çalışmalarda da doğrudan bize destek verdi. Ekibim de bu anlamda sağ olsun gece gündüz çalıştı pandemi süreci içerisinde. Onlara da ayrıca sizlerin huzurunda teşekkür ediyorum. Bize daha önce ilettiğiniz birtakım tereddütler vardı TÜSİAD olarak. Onlara ilişkin değerlendirmelerimizi ve yine bu toplantıda yöneltilecek soruları biraz da doğaçlama bir toplantı tekniğiyle cevaplandırmaya çalışacağız. Ben Serdal Bey'e ilave etmek istediği bir husus varsa ya da sorular noktasında söz vermek istiyorum. Teşekkürlerimi sunuyorum.

SERDAL YEĞEN:

Ben de değerli hazirunu saygıyla selamlayarak başlamak istiyorum. Şerafettin Bey size de, moderatörlüğünüz katkılarınız ve organizasyonu gerçekleştirdiğiniz için teşekkür ederim. Başkanım geçmişinden alarak Tebliğ ile ilgili genel bilgileri zaten verdi, aynı şeyleri tekrar etmeye gerek duymuyorum. Burada sorularınız üzerinden gitmek ve varsa ilave talepler bunlar üzerinden değerlendirmeleri yaparak soru işaretlerini gidermek daha sağlıklı olacaktır. Zamanı da daha verimli kullanmış olacağız. Bu kapsamda arzu ederseniz bize iletmiş olduğunuz sorular üzerinden başlayalım ve ilave sorularınız varsa onları cevaplamaya çalışalım.

SORU & CEVAP

1. 2020 ve 2021 yıllarında denildiğinde ve yıl sonu 30 Eylül 2020 olan bir şirket için 9 aylık dönemde yer alan giderler değerlendirilmeli midir?

Tebliğ'de 2020 ve 2021 yıllarında tahakkuk eden birtakım giderlerden bahsediliyor. Buradaki giderleri 01.01.2020 tarihi itibarıyla kapsama alıyoruz, 31.12.2021 tarihine kadar olacak şekilde birikimli giderek hesaplama yapmamız gerekiyor. Yani 9 aylık dönem de olsa, 6 aylık özel hesap dönemi de olsa, özel hesap döneminin 2020 Haziran'da bittiğini farz edip, yine 6 aylık dönemin yarısını dahil etmek gerekecek. Toplamda sekiz çeyreklik bir dönem öngörülmüş durumda. 2021 sonuna kadar olan giderlerle hesaplamaların yapılması gerekiyor. Burada özel hesap döneminde olan şirkette, 2022 yılındaki değerlendirmesinde de 2021'in son çeyreğinin hesaplamalara dahil edilecek şekilde hesaplama yapmak gerekir. Dolayısıyla, 01.01.2020 ile 31.12.2021 arasındaki dönem, hesap döneminden bağımsız olarak hesaplamalara dahil edilir. Bu dönemde tahakkuk eden personel giderleri, amortismanların, kiralama giderlerinin yarısı dahil edilecek. Özel hesap dönemiyle ilgili herhangi bir farklılık bulunmuyor.

Özet olarak, özel hesap dönemi uygulayan şirketler için kendi özel dönemlerine göre 2020 ve 2021 yılları uyarlanmayacaktır. Dolayısıyla, düzenlemede geçen 2020 ve 2021 yılları hesap dönemi değil takvim yılı olarak dikkate alınacak olup, bu takvim yıllarındaki ilgili giderler yapılacak hesaplamalarda dikkate alınabilecektir.

2. Eylül veya Haziran fark etmeksizin, 2020 özel hesap döneminde biten şirketler de 2020 yılına isabet eden kısmı kadar giderlerini ilgili kur farkı, amortisman ve ücretlere ilişkin; kiralara ilişkin giderlerinin yarısını dikkate alabilecekler midir? (Sadece 01.01.2020'den sonraki döneme, çeyrekliklere ilişkin).

Evet, düzenleme pandemi dönemi göz önünde bulundurularak yapıldı. Burada o amaçtan da hareket etmemiz lazım. Pandeminin tam etkilerini Mart, Nisan gibi görmeye başladık. Tam kapanma dönemi de oldu, akabinde kontrollü serbestleşme dönemi de. Bizim buradaki yaklaşımımız ekonominin de buna paralel olduğundan hareketle 6 aylık bir dönemi kapsamasının daha makul olacağı, herkes için adil olacağı düşüncesidir. Keza 2021 de aynı şekilde.

3. Bu durum, bilgi mahiyetinde dipnotlarda da gösterilir şeklinde bir dipnot açıklaması istenilmiştir. Bu dipnot ile beklenti muafiyet kapsamında değerlendirilen giderlerin detaylı bir şekilde ve rakamsal olarak gösterilmesi mi yoksa sadece bu muafiyetler sonrasında sermayenin kaybı, borca batık olma durumu kalmadığı konunun belirtilmesi olarak mı değerlendirilmelidir?

Finansal tabloların finansal tablo kullanıcısının karar vermesini, değerlendirme yapmasına imkân tanıyacak şekilde yeterli bilgiyi içermesi gerekiyor. Dipnotların da keza amacı, doğrudan tablo üzerindeki kalemlere açıklık sağlayabilmek. Şirketin borca batıklık durumu veya sermaye kaybı durumu varsa bunu zaten gösteriyor. Bu düzenleme olmasa dahi buna ilişkin bilgiyi dipnotlarda gösteriyor. Finansal tablo kullanıcısının kararını etkileyecek nitelikte bilginin dipnotlarda gösterilmesinde fayda var. Bunun için hesaplamaların da gösterilmesi makul olur. Ancak bunda doğrudan

her şeyi tek tek gösterin şeklinde bir düzenleme veya dipnotlarda bunu diğer dipnot kalemleri gibi, önceden şuydu şu anda bu şekilde, gösterilmesi gerektiğine ilişkin özel bir düzenleme yok. Genel amaçtan hareket edip, tablo kullanıcısının karar vermesine, değerlendirme yapmasına imkan tanıyacak şekilde yeterli bilgiyi sunması lazım. O da üç kademe için “Şu kadarlık bir toplam personel gideri hesaplamaya dahil edilmemiştir” demek yeterli olur kanaatindeyim. Ama “Sadece bu hesaplamalar yapılmıştır, artık borca batıklık yoktur” demek de tablo kullanıcısının tatmin olacağı bir veri olmayacaktır diye düşünüyorum.

4. Sermaye piyasası mevzuatı uyarınca IFRS bilançosunu açıkladıktan sonra tekrardan TTK 376’ya ilişkin eğer bir durum var ise, şirket buna ilişkin bir özel durum açıklaması veya özel bilanço açıklıyor. Böyle bir durumda, bunun sadece sermaye kaybı, borca batık olmama durumu gerçekleşti diye; başka bir deyişle TTK 376 tebliği uyarınca borca batıklıktan çıktı şeklinde özet durumun iletilmesi yeterli midir?

TTK 376 ile ilgili yapılan bildirimlerde, gördüğümüz kadarıyla genelde yeniden değerlendirme yapılarak kapsam dışına çıkmıştır şeklinde bildirimler oluyor. Burada da benzer şekilde yapılan hesaplamalar hakkında bilgi verilerek, artık kapsam dışında bulunulduğu açıklaması yapılır. Keza SPK da zaten 376 Tebliği’ni 2018 tarihinde ilk yayınlandığında benimsemişti. Dolayısıyla oradaki açıklamalar açısından da yeterli olacaktır. Halka açık şirketler özelinde durumun SPK tarafından değerlendirilmesinde de fayda bulunduğunu düşünüyorum.

5. Tebliğin geçici madde hükmü, birleşme, bölünme ve tür değişikliği gibi yeniden yapılandırma işlemlerinde dikkate alınabilir mi?

Özellikle birleşme hususunda kanunda açık bir hüküm var; borca batık durumda olan bir şirket veya sermaye kaybı durumunda olan bir şirketin, bu durumu karşılayacak tutarda serbestçe tasarruf edilebilecek öz kaynağa sahip başka bir şirketle birleşebileceği belirtiliyor. Burada birleşmeye konu olan şirketlerin tamamının korunması esastır. Batık durumda olan bir şirketi devralan şirketin o batıklığı kurtaracak fonu yoksa, birleşmenin olmaması gerekiyor. Tebliğdeki geçici hüküm de yalnızca tespite ilişkin olduğu için ve geçici süreyle olduğunu da göz önünde bulundurduğumuzda, amacını bununla sınırlı tutmak gerekiyor. Dolayısıyla birleşme, bölünme, tür değişikliği işlemlerinde geçici maddeden yararlanılarak hareket etmek; örneğin “Şirket TTK 376 kapsamının dışında kalmıştır artık birleşebilir” demek, birleşmeye taraf olan şirketler açısından zarar verici nitelikte olur. Bu sebeple, serbestçe tasarruf edilebilir yedek akçesi yoksa, geçici maddeden hareketle birleşme gerçekleşmez.

Aslında Kanunun 376. Maddesi şirketin mevcut durumu hakkında yönetim kuruluna bir sorumluluk yüklüyor, bir tespit yükümlülüğü yüklüyor. Dolayısıyla burada 376. Madde ben borca batık mıyım değil miyim ya da hangi tedbirleri almak durumundayım noktasında başvurduğumuz bir madde ki maddenin devamında

da bu yükümlölüklerin yerine getirilmemesinin sonucu da düzenlenmiş durumda. Diğer taraftan, 376 Tebliği de sadece 376. Madde kapsamında bu tespiti ilişkin, bu gerekli tedbirlerin ne olduğuna ilişkin, kanundaki düzenlemenin açıklanmasını amaçlıyor. Dolayısıyla bu yorum doğru olmaz. Zira 376. Madde kapsamında yürürlüğe konulan bir Tebliğin geçici hükmüyle kanunun diğer maddelerinin bertaraf edilmesi gibi bir durum söz konusu olursa bu hem kanuna hem de kanunun ruhuna ve amacına aykırı olmuş olur. Dolayısıyla bu sadece 376. Madde kapsamında yapılacak tespitlerde dikkate alınması gereken bir düzenlemedir.

Özetle, geçici madde yalnızca şirketin TTK 376 kapsamına girip girmediğini, dolayısıyla yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının doğup doğmadığını değerlendirmek açısından sonuç doğuracaktır. Bunun dışında Ticaret Kanunu'nun diğer müesseselerine bir etkisi yoktur.

6. Halka açık şirketler açısından uygulamada SPK'nın 2014 tarihli kurul kararında yer verilen hesaplama formülü uygulamaya devam edilebilecek midir? Bu durumda halka kapalı ya da açık şirketler açısından farklı iki hesaplama mı gündeme gelecek midir?

Esasında SPK'nın kullanmış olduğu formülasyonla bizim belirtmiş olduğumuz hesaplamada bir farklılık yok. Aynı şeyi farklı şekillerde ifade ediyoruz. Bizim zarardan hareket etmemizin sebebi, kanunun da lafzının bu yönde olması. Zarar dediğimiz zaman da sadece geçmiş yıl zararlarıyla, yani net dönem zararıyla sınırlı kalmamak lazım. Nasıl ki kar dağıtımında net dönem karıyla serbest yedek akçeler deyip zararları mahsup ettikten sonra kalan karı bahsediyorsak, zararda da aynı şey geçerli. Artı bakiye veren öz kaynak kalemlerini zarardan mahsup ettikten sonra kalan zararı anlamamız gerekiyor.

7. Tebliğin 6/1 maddesinde, sermayeyle kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının karşılıksız kalması durumu, zararın sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısına eşit veya bu tutardan çok ve üçte ikisinden az olması hükmü yer almaktadır. Ancak mevcut uygulamada bu husus öz kaynakların zarar sebebiyle, sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısına eşit veya bu tutardan çok ve üçte ikisinden az olması şeklindedir. Zararı sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamını aşan fakat diğer öz kaynak kalemleri nedeniyle öz kaynakları sermayeyle kanuni yedek akçeler toplamından fazla olan şirketler de kapsama girecekler midir? Özetle, öz kaynağa etki eden pozitif ve negatif sermaye hesaplarının hepsi birlikte dikkate alınacak mıdır?

Doğrudan öz kaynaklardan gitmememizin aslında bir sebebi de bu. Öz kaynaklarda bazı eksi bakiye olan durumlar olabiliyor. Yabancı para çevrim farklarının negatif bakiye olduğu bazı şirketler gördük. Bu zarar mıdır, ayrı bir tartışma konusu ve TTK'nın kapsamında mı buna karar vermek lazım, bu da ayrı bir tartışma konusu. TTK zararlardan hareket ettiği için, şirket bünyesinde bu zararların ne olduğunun düzenlemeler kapsamında ayrıca ele alınması lazım. Bu kalemler zaman zaman

vergi mevzuatından kaynaklı olarak güncellenebiliyor. Farklı bir kanunda, vergi mevzuatında bir değişiklik oluyor, öz kaynaklarda eksi bakiye ortaya çıkabiliyor. Bu zarar mıdır, esasında zarar değildir. Dolayısıyla salt öz kaynaklardan hareketle hesaplama bize büyük oranda yol gösterici, durumların yüzde 99,9'unda öz kaynaklardan yapılan hesaplamalar yeterli olacaktır ama o yüzde 0,1'lik durumda hesaplamalarda eksi bakiye aslında zarar olmayan bir kalem olabilir. Bu kalem, özü itibarıyla baktığımızda bir zarar olmayabilir. Bu sebeple tüm kalemlerin hesabını yapıp, bunun üzerinden net zarar ile sermaye artı kanuni yedek akçeleri kıyaslamak daha makul olacaktır diye düşünüyoruz ama o binde birlik kısımda olay özelinde bakmakta fayda var.

8. Öz kaynakta özellikle pozitif etki eden yeniden değerlendirme ve enflasyon düzeltmesi gibi olumlu faktörlerin dikkate alınacağını ifade ettiniz. Fakat özkaynakta, özellikle zarar kısmında eğer gerçekten zarar olmayan negatif kaynaklı bir şeyler var ise, orada da dikkate alacak mıyız? TTK 376 anlamında baktığımız zaman, daha geniş yorumlayıp şirketlerin önünü açıcı bir bakış açısı benimsediğinizi söyleyebilir miyiz?

Esasında; 2012'den bugüne kadar, daha doğrusu en son aralık ayı içerisinde yapılan değişiklikle TTK'nın lafzından ve ruhundan ayrılıp da farklı bir hesaplama yöntemi getirilmiş değil Tebliğ değişikliğinde. Yürürlüğe koyduğumuz Tebliğ değişikliğinde, esasında o maddelerde yaptığımız şey eşik değerleri netleştirmektir sadece. Dolayısıyla 2012'den bugüne kadar uygulanan hesaplama yöntemiyle ilgili biz farklı bir uygulama tarzı benimsemedik, yani orada bir değişiklik yok. O yüzden üyelerimiz bu konuda müsterih olabilirler, Bakanlık farklı bir zarar hesaplama yöntemine dönmüş değil.

YORUM

TÜSİAD: Eski hesaplama metodolojisine aynı şekilde devam ediyoruz.

TİCARET BAKANLIĞI: Öz kaynaklardan hareketle eksi çıkıyor, yani şirket batık durumunda bulunuyorsa, öz kaynak kalemlerinin kontrolünü yaparak eksi bakiyenin zarar olup olmadığına bakıp, kapsamda olmama durumu olabilir.

TÜSİAD: Hatta bu konuda zararları, oradaki IFRS'den kaynaklanan bazı zararları bile dikkate almayabiliriz yaklaşımındasınız. Daha da pozitif bakarak.

9. Beşinci maddede, 2020 ve 2021 yıllarında tahakkuk eden kiralama, amortisman ve personel giderlerinin yarısının dikkate alınmayacağı hüküm altına alınmıştır. 2020 yılında tahakkuk eden giderlerin etkisi 2021 ve 2022 yıllarında, 2021 yılında tahakkuk eden giderlerin etkisi de aynı şekilde 2022 yılında dikkate alınıp alınmayacağı hususunun netleştirilmesi mümkün müdür?

2020'de tahakkuk etmiş olan ilgili giderlerin yarısını 31.12.2020 tablolarımız uyarınca yapılan hesaplamada dikkate alacağız. 2021 sonuna geldiğimizde ise yine 2020'dekiler artı 2021'dekilerin yarısı dikkate alınacaktır. Yine 2022 sonuna geldiğimizde bu giderler hesaplamalarda dikkate alınabilecektir. 01.01.2023 tarihine dek bu şekilde hesaplama yapılması mümkündür.

YORUM

TÜSİAD: Kümülatif gidecek, çeyreklik itibarıyla.

TİCARET BAKANLIĞI: Kur farklarındaki kısım dinamik bir yapı. Borçlar ödendikçe orası değişebilir ama 2020 ve 2021 yıllarında biraz amaçtan da hareket etmek lazım; pandemi döneminde ekonomideki bazı sektörlerdeki duraksamanın etkilerini azaltabilmek amacı var. 2020'deki duraksama ortadan kalkmış durumda değil. Dolayısıyla bunu 2021'in sonuna kadar birikimli şekilde üzerine ekleye ekleye giderek, 31.12.2022'ye kadar kullanmamız mümkün olacaktır.

TÜSİAD: Özetle, 2020 ve 2021 yıllarındaki kiralama, amortisman ve personel giderlerinin yarısı kümülatif olarak hesaplamada dikkate alınacaktır.

10. Yine 2022 yılı bilançosunda, 2020 ve 2021 düzeltmelerini düzeltmeyeceğiz değil mi?

2020'de tahakkuk etmiş olan giderleri, 31.12.2022'de de hala indirim kalemi olarak görmeye devam edeceğiz.

11. Anılan geçici maddede 01.01.2023 tarihine atıf yapılmaktadır. 2023 yılından itibaren hazırlanacak finansal tablolarda, tüm maddede sayılan giderlerin TTK 376 hesaplamalarında dikkate alınacağı anlaşılmaktadır. Bununla ilgili farklı bir görüş var mıdır?

Soru bir anlamda aslında o dönemde, 2023'te bir aksiyon alınır mı ile ilgili. Sürecin en başından beri, 2018'den beri, zaten dinamik olarak özel sektör temsilcileriyle, sizlerle piyasaları sürekli takip ediyoruz. Bugünden o güne herhangi bir şey söylemek doğru olmaz. O zaman geldiğinde tekrar bakılacaktır. Bu değişiklik bir anlamda geçici bir süreyle ekonominin de normale dönmesiyle birlikte zaman kazandırma amacı taşıyor. Bu zaman kazanıldığında, işlerin normale döndüğünün görülmesi halinde burada geçici madde artık yürürlükten kalkmış olur. Haliyle 2023 yılı bilançolarında geçici madde etkisi ortadan kalkar.

Bu süreç zaten birlikte takip ettiğimiz bir süreç. O zaman yine bunları sizlerle ayrıca değerlendiririz.

12. 2023 bilançolarında geçici madde dikkate alınmayacak, süre uzatılmazsa son olarak 2022 bilançolarında alınacak diye anlıyorum. Bu doğru mudur?

Doğru.

13. 2022'nin 1. Çevreğinden itibaren geçici madde uygulanmayacak mıdır?

Evet. Kur farkı zararlarına da bir istisna koymak gerekir. Yani 2022 derken, sonuçta kur farkı zararları 01.01.2023'e kadar devam edecektir. Dolayısıyla onu da yine bir belirtelim ki yanlış anlaşılmasın.

YORUM

TÜSİAD: Bu bahsettiğim 2021'in sonunda sona erecek kısım, kiralama, amortisman giderleri için ve ücret giderleri için.

TİCARET BAKANLIĞI: 2022 sonuna kadar bu şekilde gitmeye devam edecek. Sadece 2022'de tahakkuk edenler kullanılmayacak. 2021'de tahakkuk edenler zaten 2022'de de kullanılacak.

14. Geçici madde hükmünden TFRS finansal tablolarında yer alan personel giderleri, kira giderleri ve amortisman giderleri toplamının yarısının dikkate alınmayabileceği anlaşılmaktadır. Personel, amortisman ve kira giderlerinin kompozisyonu konusunda değerlendirme talep edilmektedir. Burada IFRS kaynaklı kiralama giderleri örnek verilmiş. Örneğin kira giderlerine ilişkin olarak IFRS 16 kaynaklı kiralama giderleri de dikkate alınacak mıdır?

IFRS 16'da kiralama giderleri bildiğimiz kadarıyla hem finansman gideri hem de amortisman gideri olarak iki ayrı kalemde kullanılıyor. Burada Tebliğ'in ilk halinde, daha doğrusu taslak halinde finansal kiralama, faaliyet kiralaması olarak iki ayrı kalem öngörülmüştü. Bu kamuoyuna paylaşmış olduğumuz ilk taslakta bu yöndeydi. Akabinde TFRS 16'da bunun kiralama başlığı altında herhangi bir ayrıma gitmeden düzenlendiğini ve BOBİ FRS açısından da faaliyet kiralamasının geleneksel kiralama adıyla adlandırıldığını gördük. Bir kafa karışıklığına sebep olmaması açısından, kiralama gideri başlığı altında tüm giderler bir bütün olarak değerlendirildi. Buradaki kiralamadan kaynaklı gider TFRS 16 açısından amortisman da olabilir, finansman gideri de olabilir. Kiralamadan kaynaklandığı için bunlar da kapsama dahildir.

YORUM

TÜSİAD: Hem finansal giderler hem de finansal kiralama giderleri dahildir.

TİCARET BAKANLIĞI: Kiralamadan kaynaklı giderler kapsama dahildir. Ayrım tamamen IFRS 16'nın ruhundan kaynaklanıyor, finansman ve amortisman giderleri kapsama dahildir.

15. Personel gideri rakamının içerisinde sadece ücretler mi girmektedir, yoksa izin ve kıdem karşılıklarını da personel giderlerine dahil edebilir miyiz?

Dahil edebiliriz. Personel giderlerinin bir kısmını, genel yönetim giderleri içerisinde, pazarlama giderleri içerisinde görebiliyoruz. Personel çalıştırmadan kaynaklı olan giderlerin tamamı kapsam içerisindedir. Orada herhangi bir istisna, herhangi bir ayırım ve nerede izlendiğiyle ilgili herhangi bir sınırlama yoktur.

16. Personel giderlerini sadece bordrolu personel giderleri mi almak gerekir, yoksa taşeron işçilere ödenen ücretler de dahil edilebilir midir?

Taşeron tarafı şirketin aslında bir anlamda mal veya hizmet olarak yaptığı bir işlemdir. Bunu bu şekilde genişlettiğimizde tüm satılan mal maliyetine giren ne varsa içine katmak gerekecektir. Belli bir çerçevede sınırlı tutmak lazım.

17. Bordrolu personel giderleri mi almak gerekiyor, yoksa sezonluk, günlük işçi giderleri de alınabilir midir?

Onları da personel gideri olması halinde kapsama alabiliriz. Çünkü sezonluk çalıştırdığınız, üç aylık çalıştırdığınız kişiyle, illa bir yıl boyunca sözleşme yapacaksınız diye bir kaide yok. Nihayetinde ona personel ücreti ödüyorsunuz.

YORUM

TÜSİAD: Süreli sözleşmeli personel giderleri de dahil.

18. Personel giderlerinin içeriği olarak, personelden kaynaklanan tüm giderlerin dikkate alınacağı belirtildi. Ulaşım, yemek ve bunun gibi personele sağlanan yan menfaatler de dikkate alınabilecek midir?

Öncelikle personel gideri nedir hususunu netleştirmek gerekecektir. Genel yönetim içerisindeki, personelin yaktığı elektrik de o zaman bu kapsamda mı değerlendirilir gibi.

Örneğin, personeli taşımak için servis kullanıyorsunuzdur. Bu taşımaya edilen bir hizmettir, dahil olmaması gerekir çünkü taşımaya edip kullandığınız bir hizmettir. Fakat personele ödenen diğer menfaatleri doğrudan personel için ödüyorsunuzdur, bunlar dahil olur. Amaçtan da hareket etmek lazım, Tebliğ'de çerçeveyi bu kadar net çizdiğimiz zaman daha fazla kafa karışıklığına sebep veriyor. Bu değerlendirme esasında yönetim kurulunun yapması gereken bir iştir. Daha esnek kalmak lazım burada. Her şeyi Tebliğ'de yazmamamızın bir sebebi de budur.

Tabi ki bunların hepsini tek tek kalem kalem Tebliğ'de ele almak, değerlendirmek oldukça zor. Uygulamada önümüze çıkacak sorunları da eşanlı ilave görüşlerle vs. çözüme kavuşturmak gereklidir. Tabi Tebliğ çalışmalarında tüm ihtimalleri öngörmek mümkün de değil, bunların Tebliğ'e yazılması tercih edilirse aksi takdirde kalem kalem tamamını yazmak gerekir. Kazuistik düzenlemeler uygulamada farklı sorunları da beraberinde getiriyor. Öngöremediğiniz bir hususu kapsam dışında bırakmış oluyorsunuz. Dolayısıyla genel bir ifade ile personel için yapılan giderler olarak değerlendirilmesi, yerinde ve makul bir yaklaşım gibi duruyor.

19. Bordrodan geçen personel giderleri mi dikkate alınmalı veya IFRS'in personel gideri kabul ettiği, yani personel gideri kaleminde olan tüm rakamları dikkate almalıyız değil mi?

Makul bir yaklaşım.

YORUM

TÜSİAD: Evet IFRS'te personel giderinin içerisinde hangi kalemler dikkate alınıyorsa, o dikkate alınacak diye algılıyoruz.

20. Birleşme işleminde tersi olabilir mi? Örneğin zayıf şirket güçlü şirketi devir almasında sakınca var mıdır? Sonuçta TTK 376'nın kurallarına uygun yapı birleşme sonrası devir alanda kurulmuş olacak.

TTK anlamında zayıf olan şirketin devralan veya devrolunan şirket olması açısından herhangi bir ayırım yoktur. Zayıf olan şirket devralan konumunda da olabilir. Dolayısıyla aynı şey geçerlidir. Zayıf olan şirket, yani sermaye kaybı durumunda olan şirketin ister devralan olsun ister devrolunan olsun, o kaybı telafi edecek tutarda serbestçe tasarruf edilebilecek özkaynağa sahip bir şirketle birleşebilir.

21. Özellikle bu konuda tereddütler var, yani bir duyuru şeklinde burada sıkça sorduğumuz sorulara ilişkin veya tereddüt edilen hususlara ilişkin bir duyuru düşünüyor mu Ticaret Bakanlığı? Tespit edilmiş sermayenin içinde korunurluğunun hesaplaması örneklenebilir mi? bu farklı bir soru zaten, zira İTO'daki hesaplama farklı kanaatindeyim diye gelmiş.

Biz buna ilişkin bir çalışma yaparız. Bir basın açıklaması zaten Tebliğ değişikliğinden sonra yayınlanmıştı. Eğer bu konuda tereddüt olursa, biz TUSİAD özelinde de resmî bir görüş şeklinde de bunları paylaşabiliriz yine somut örnekler özelindeki İstanbul Ticaret Sicili Müdürlüğü ile ilgili bir soru gelmişti, orada da o somut örneği bize iletirlerse, İstanbul Ticaret Sicili Müdürlüğümüzün değerlendirmesiyle birlikte, bir de biz değerlendirelim. Orada yaşanan tereddüt neyse bu tereddüdü de gidermeye çalışırız. Malumunuz 238 Ticaret Sicil Müdürlüğümüz var, uygulamayı yakından takip etmeye çalışıyoruz. Tebliğ düzenlemesi nispeten yeni bir Tebliğ düzenlemesi. Biz Ticaret Sicil Müdürlükleri özelinde de bu konuda görüşlerimizi paylaşıyoruz. O işin ayrı bir tarafı. Ama ister istemez uygulayıcılarda tereddütler ortaya çıkabiliyor. Eğer o üyemiz ya da katılımcımız bize ulaşabilirse somut örneklerle birlikte, biz onu İstanbul Ticaret Sicili Müdürlüğü ile istişare edip, orada hangi yaklaşımın doğru olması gerektiği noktasında alabileceğimiz bir tedbir olursa hem yönlendirmede bulunuruz hem açıklamada bulunuruz hem de gerekirse o tedbiri de alırız.

22. Sermayeyi tamamlamak ile üçte birle yetinmek arasında ara formüller uygulanacak mıdır? Mesela üçte ikiye artırmak mümkün olur mu?

Üçte ikiye artırmaktan kasıt zaten üçte iki korunuyorsa yarımın üzerindedir, sorun yoktur.

YORUM

TÜSİAD: Mevzuat yarısını artırmaya zaten izin veriyor diye biliyoruz.

TİCARET BAKANLIĞI: Üçte birle yetinme denilen şey zaten sermaye azaltımı yaparak üçte bire gelmek demektir. Buranın aslında özellikle altını çizmemizde fayda var. Kanun lafzında üçte birle yetinme deniliyor, bunun yanlış anlaşıldığı durumları gördük. Üçte birle yetinme dediğimiz şey, sermaye azaltımı yaparak kalan sermayeyle yetinmektir. Bunu Tebliğ'de açıklığa kavuşturarak, asgari sermaye tutarı kadarlık tutar, yani 50 bin liraya kadar sermaye azaltımı yapılabilir hale getirdik. Sadece üçte bire kadar azaltılma durumu açıklığa kavuşturuldu, daha aşağı da inilebilir. Çünkü bazı

durumlarda şirket sermayesi 50 bin liraya indirildiği zaman yetiyor. Eskiden burada, bir anlamda adaletsizliğe sebep olabilecek, tamamen yorum farkından kaynaklı bir durum vardı, değişiklik ile açıklık getirilmiş oldu. Üçte bire kadar, daha doğrusu asgari sermaye kadar azaltım yaparak durumunu Kanun'a uygun hale getirmek yönünde karar alınıp devam edilebilir.

Kanun orada sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin kaybını öngörmüş. Dolayısıyla bu bir eşik değerdir. Kanunda şirketler daha fazla sermaye azaltımı yapamaz noktasında bir düzenleme de yoktur. Bunun kabulü bazı somut örneklerde de adaletsiz yaklaşımlara sebep olur. Burada bir tereddüt vardı, bazı Ticaret Sicili Müdürlüklerimiz'de ya da bazı uygulayıcılarımız tarafından, üçte birden daha fazla sermaye azaltımı yapılamaz şeklinde yorumlanıyordu. O tereddüdü ortadan kaldırmak için değişikli yapıldı. Kanun'un aradığı asgari sermaye tutarının altına inmemek kaydıyla, sermaye şirketlerimiz dilediği kadar sermaye azaltımı yapabilir noktasına gelinmiş oldu.

TÜSİAD: Asgari sermaye noktasına kadar azaltabilir. Eğer zaten azaltılacak kadar öz kaynağı yoksa, artırım azaltım yapılabilir, onun da önünü açtınız.

TİCARET BAKANLIĞI: Örnek vermek gerekirse, 1 milyon sermayesi ve 900 bin zararı var diyelim. Üçte bir ile baktığımız zaman 330 bin sınırmış gibi oluyor ama aslında bu şirket 900 bin azaltım yaparsa 100 bin sermaye, 100 bin öz varlıkla devam etmesinde hiçbir mahsur yoktur. Bu aslında uygulanabilir haldeydi, Tebliğ'de düzenleme altına alınmış oldu.

23. Bu Tebliğ'in 10c Maddesi'nde bedelleri tamamen ödenmek suretiyle ifadesiyle, bedellerin hangi tarih itibarıyla ödenmesi kastedilmektedir? Tescilden önce mi, iki yıl içinde mi? Burada bedellerin sermaye artırımının tescilinden önce ödenmesi gerektiğinin kastedildiğini düşünmüyoruz. Zira 10b bendinde sermaye artı kanuni yedekler toplamının en az yarısının öz varlık içinde korunmasını sağlayacak tutarın tescil tarihinden önce ödenmiş olması, cümlelerin açıkça ifade edilmişken, 10c bendinde de bu ibareye yer verilmemiştir. Ayrıca 10c bendinde, b bendindeki koşul aranmaksızın ibaresine yer verilmek suretiyle, böyle bir şartın aranmayacağı hususu açıkça belirtilmiştir. Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının öz varlık içinde korunmasını sağlayacak tutarın tescil tarihinden önce ödenmiş olma şartının aranmayacağının açıkça belirtilmiş olduğu bir durumda, sermaye artışı olarak taahhüt edilen bedelin tamamının tescilden önce ödenmiş olmasının kastedilmediği açıktır. Dolayısıyla bedelleri tamamen ödenmek suretiyle ifadesiyle, Kanun'un 344. ve 585. Maddeleri'nde öngörülen süreler içinde ödeme yapılmasının öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Uygulamada ortaya çıkabilecek tereddütlerin giderilmesi bakımından bu hususun açıklığa kavuşturulmasında da fayda olacağını düşünüyoruz.

Aslında Kanun'un 376. Maddesi şirketlere doğrudan sermaye artırımını yapması noktasında, c bendini de bir kenara bırakıyorum, bir yetki vermiyor. 2018'de getirdiğimiz imkan ve aslında Tebliğ yürürlüğe konmadan önce Bakanlığımızın mevcut uygulaması da bu şekilde idi. Kanun sermaye artırımını öngörmemiş ve şirket sermaye artırımını

yapmak istiyor. O zaman öyle bir sermaye artırımı yapılması gerekir ki burada öz varlık içerisinde sermayenin yarısını koruyacak şekilde tutarı görmek gerekir, ancak bundan sonra tescil yapılabilir idi. C bendi şunu öngördü; normalde burada sermayenin yarısının öz varlık içerisinde korunması şartını eşzamanlı artırım ve azaltım yapılırken, artırım şartı olarak öngörmüyoruz. Nihai tabloya, yani sermaye azaltımı sonrasında ortaya çıkacak tabloya bakacağız ve ona göre bir tescil yapılacak. Dolayısıyla burada kastedilen aslında maddenin lafzından da anlaşılan, öz varlık karşılaştırması, sermaye öz varlık karşılaştırması yapılması bağlamında, bu tutarın tescilden önce ödenmiş olması, hakeza sermaye azaltımı yaparken zaten bu payları da iptal edeceğiz. Dolayısıyla tescil anında sermaye azaltımı sonrasında hem bu pay bedelleri ödenmiş olacak hem de sermaye azaltımı sırasında şirketin sermaye ve öz varlık oranının yüzde 50 veya üzerinde korunması gerekecektir. Yani orada iki yıl içinde ödenmesi gibi bir durum söz konusu değildir, tescilden önce söz konusu pay bedellerinin taahhüt borcunun yerine getirilmiş olması gerekir.

24. 376 kapsamında eş zamanlı azaltım ve artırım yapılması halinde, azaltım sonucu sermaye eş zamanlı artırım da yapılacağı için, asgari sermaye tutarının altına düşülebilir mi? Sonuçta artırım ile birlikte asgari sermayenin üzerine çıkılan örnekler için soruluyor.

Esasında orada c bendini getirmemizin bir gerekçesi, kanunen zaten sermaye azaltımı suretiyle asgari sermaye tutarının altına inilemeyeceğinden, artırım ve azaltım usulünü getirmemiz. Özellikle geçmiş yıl zararlarının tamamını sermaye azaltımı yapmak suretiyle yok edemeyen şirketler bakımından bir imkân tanınması söz konusudur. Asgari sermaye azaltımı ve artırımı eş zamanlı yapıldığı takdirde asgari sermaye tutarının altına inilemiyor. Yani c bendi bunun bir anlamda istisnası, ilave koruyucu bir tedbir olarak Tebliğ'e eklendi.

25. Konsolide finansal tablo hazırlayan işletmelerde borca batıklık durumu gerçekleştiğinde, ara bilançonun çıkarılması gerekmektedir. Bu ara bilanço, konsolide finansal bilgilerden mi, yoksa solo mali tabloların üzerinden mi yapılacaktır? Solo üzerinden hazırlandığında borca batıklık durumundan çıkılıyorsa, öz kaynakları artırıcı bir aksiyon alma gerekliliği var mıdır? Soloda TTK 376'dan çıkıyor, konsolidede çıkmıyor. Bu durumda nasıl hareket edilmelidir?

Burada konsolidasyonda biraz şuna bakmak lazım, konsolidasyon yapıldığında bu şirket eğer sermaye kaybı, borca batıklık durumuyla karşılaşıyorsa, çok çok yüksek ihtimalle alttaki şirketlerden bir tanesinde veya birkaç tanesinde bu sorun var demektir. Holdingin kendisinin esas itibarıyla ticari faaliyeti olmadığından solo olarak herhangi bir problem olmayabilir ancak alttaki şirketlerle konsolidasyon yapıldığı zaman holding batık duruma giriyor. Holdingin sermaye artırımı yapmasının hiç kimseye bir faydası olmayacak, zaten orada herhangi bir sorun yok, sorun aşağıdaki şirkette. O şirket özelinde değerlendirme yapmamız gereklidir.

26. Tebliğ’de SPK şirketlerini de kapsıyor hükmünü içeriyor. Öte yandan SPK hükümleri saklıdır deniyor. Bu kapsamda değerlendirildiğinde, SPK’da sermaye artırımında tamamen ödeme koşulu var, sermaye artırımında nasıl uygulanacaktır?

Bu konuda, SPK’dan sermaye artırımı hususunda halka açık şirketlere ilişkin hükümlerin saklı kalması yönünde bir talep de geldi. Burada SPK düzenlemelerinin uygulanması gerekecektir.

YORUM

TÜSİAD: Artırım tamamen ödenmesi gerekecektir.

27. Hesaplama metodu değiştirilmedi deniliyor ama öz kaynaklarında negatif olarak yer alan yabancı para çevrim farkı zarar değildir, bu yüzden hesaplama alınmaz denildi. Bu bir değişiklik değil midir?

Olumlu anlamda bir değişikliktir bu.

YORUM

TÜSİAD: Eskisi gibi öz kaynak karşılaştırması yapılacaktır. Öz kaynağa etki eden pozitif sermaye hesapları zaten dikkate alınıyor. Ticaret Bakanlığı tarafından, negatifte ise daha dikkatli olunmalı ve alınmayacak rakamlar vardır deniyor.

2018 yılında başlayan ekonomik zorluk kapsamında şirketlerimizin öz kaynakları gerçekten çok eridi, özellikle kurdaki bu dalgalanmalar, pandemi süreci. Bazıları sağlıklı bir şekilde hayatlarını devam ettiriyor ama diğer taraftan çoğunda da çok ciddi sıkıntıya sebebiyet verdi. Bu kapsamda da kolaylaştırıcı yaptığınız düzenlemelerden dolayı çok teşekkür ediyoruz. Hatta PARKUR kapsamında Ticaret Bakanlığı’nı da ziyaret edeceğiz ve bakanlığa da iletacağız, Bakan Hanıma.

28. Yabancı para çevrim farkı zararları zarar mıdır değil midir?

Bu sorunun cevabı TTK kapsamında değildir, ilgili mevzuat kapsamında ele alınması gerekir.. Zarar mıdır değil midir, net bir şey söyleyemiyorum. Buna benzer kalemler olabilir, onu örnek olarak söyledim sadece.

YORUM

TÜSİAD: Genel ilkeniz şu sonuçta; zarar kalemlerinin daha dikkatli ele alınması ve zarar olmayacak nitelikteki, gerçekten zarar olmayan nitelikteki kalemleri dikkate alarak şirketlerin öz kaynaklarının daha da çok aşınmasına sebebiyet vermeyelim diye ihtiyatlı davranıyorsunuz.

29. 2020 ve 2021'de giderlerinin yarısını hesaplama dikkate alınmaması konusu, 2022 sonrası bilançoda dikkate alınmazsa, uygulama uzatılmazsa, 2020 ve 2021'deki ekonomik olumsuz şartların etkisinin sonraki yıllarda işletmeler üzerinde kalması sonucu doğurmaz mı? Aynı mantık, kur farkı zararları için de geçerli. Kur farkında zaten 01.01.2023 diye söylediniz, mevzuat da söylüyor.

2018'de gündem, kurdaki olağandışı hareketlerdi. Kur farkları göz önünde bulundurularak düzenleme yapıldı, beş yıllık bir dönem öngörülüyordu. Geriye dönüp baktığımızda, o dönemki olağandışı artışta 7,20 dolar kuru vardı, aradan iki yılı aşkın bir zaman geçti, hala 7,50 kur seviyesinde, tepeyi ele aldığımızda; demek ki yerinde bir düzenleme idi. Bugün o anlamda ilave bir adım atmaya gerek yoktur. Çünkü beş yıllık bir dönemde de borçların büyük oranda ödenebileceği düşünülmüştü. Şimdi de pandemi koşulları ve kapalı kalan işletmeler göz önünde bulundurularak adım atıldı. 2022 sonuna geldiğimizde, bugünden pandeminin olumlu veya olumsuz etkilerini, gelişmeleri görmek mümkün değildir. Belki o zaman daha geniş kapsamlı bir şey olacaktır. 2018'de kur farkları bir kalemdi, bugün dört kaleme çıktı. 2022 sonunda belki hiç kalmayacak, geriye dönüp bakıp bunun incelemesini, analizini piyasa katılımcılarıyla birlikte değerlendirmesini yapıp o aşamada karar vermek daha sağlıklı olur. Bugünden ileriye dönük bir projeksiyon çizip değerlendirme yapmanın sonu yok, 2022 sonu değil de 2028 sonu, 2038 sonu, sonu yoktur. Sürece bakarak, dinamik şekilde izleyerek adım atmak daha makul duruyor.

YORUM

TÜSİAD: Katılımcımızın sorusu şu açıdan gayet yerinde; özellikle perakende şirketleri için bunu dikkate aldığınız zaman, kiralama ve personel gideri maliyetin en büyük kısmıdır. İki yıl boyunca bunun yarısının dikkate alınması demek, çok ciddi bir ertelenmiş giderin, TTK 376 hesaplaması açısından söylüyorum, ertelenmesi demek. Bu 2021'in sonu itibarıyla bittiği zaman, 2022 bilançosuna direkt gireceği için bu anlamda çok ciddi.

TİCARET BAKANLIĞI: 2020 ve 2021 de tahakkuk eden giderlerin yarısı 2022 sonunda da indirim kalemi olarak kullanabilecektir.

TÜSİAD: 2022'nin sonunda da kullanabilecektir, 2022 bilançosunda da kullanabilecektir.

TİCARET BAKANLIĞI: 01.01.2023'e kadar, dolayısıyla 31.12.2022 tarihli bilançoda, 2020 ve 2021'deki o personel, amortisman ve kiralama giderlerinin yarısı indirim kalemi olarak kullanılabilir.

TÜSİAD: Yarısı yine dikkate alınacaktır. 01.01.2023'ten sonra böyle bir durumda birden iki yılın yükünün gelmesi, belki bir geçiş süreci belki olabilir.

TİCARET BAKANLIĞI: Bir yıllık geçiş süresi var, 2022 yılı geçiş için makul duruyor. Çünkü üç yıllık bir dönemde, yarım yarım toplamda bir yıl indirim kalemi olarak kullanılacak. Üç yılda, bir yıl yeterli olur diye düşünüyoruz, bugünden bakınca. Tabi ilerleyen dönemlerde buna göre ayrı bir reaksiyon da gösterilebilir.

2021, 2020'ye ilişkin olan amortisman, ücret ve kiralama giderlerinin yarısını TTK 376 bilançosunda dikkate almıyoruz. 2022 yılı içerisinde de bu kümüle gelen iki yılın toplam rakamını yine dikkate almıyoruz, 31.12.2022 tarihli bilançoda. Fakat 01.01.2023'ten sonra, bu rakamların hepsi dikkate alınacaktır.

30. Öz kaynak mukayesesinde hangi tarihli öz kaynaklar dikkate alınacaktır?

Yıllık bilanço üzerinden değerlendirme yapıyoruz.

31. TTK 376 kapsamında tespitlerde son yıllık bilançoysu esas alıyoruz. İstanbul Ticaret Odası internet sitesinde sermaye artırım işlemlerinde öz varlık tespiti raporunun bilanço tarihinin altı aydan eski olmaması gerektiğini belirtiyor. TTK 376 kapsamında yapılacak sermaye artırımlarında, sermaye artırım sonrası eşiklerin sağlanıp sağlanmadığının tespiti için hangi bilanço esas alınmalıdır?

Şöyle bir aksiyon almayı düşünüyoruz ve hazırlık içerisindeyiz de zaten, Ticaret Sicili Müdürlükleri'ne yönelik olarak hem 376. Madde kapsamında uygulamada, bugünkü toplantıdan elde ettiğimiz çıktıları da orada değerlendirerek, bizim ihtiyaç duyduğumuz hususları da ilave ederek ve özellikle bu bilanço tarihiyle ilgili bir genelge hazırlayalım ve tüm Sicil Müdürlüklerimizle paylaşalım. Bu konudaki tereddütleri o genelgede gideririz. Nitekim paydaşlarımız da o genelgeden faydalanır. Bizim Ticaret Sicili Müdürlükleri'ne yönelik yaptığımız tüm çalışmalar aslında kamuoyu tarafından internet ortamında vs. takip edilebiliyor. Bakanlığımız genelgeleri ile Bakanlığımız görüşlerinin bir kısmını MERSİS üzerinden erişime açtık, oradan da faydalanılabilir. Tüm genelgelerimiz orada var. Dolayısıyla o konuda bir genelgeyle ilgili 238 Ticaret Sicili Müdürlüğü nezdinde bu sorunu bir açıklığa kavuşturmaya çalışalım ve kısa zaman içerisinde de bunu yerine getiririz.

32. Bu süreye ilişkin karşılaştırma 31.12 itibarıyla yapılacak ama güncel durum daha iyi ise, yani yeni tarihli bilanço, bu iyileşme dikkate alınmayacak mıdır?

Lehe yorumlayabileceğimiz birçok alanda lehe gitmeye çalışıyoruz. Eğer bilanço daha iyiye, yani şirket kasım ayında sermaye artırım yapacak, ekim sonu bilançosunu getirdi ve olağanüstü iyileşme var; bunu göz ardı edip de 31.12'ye git demek makul değildir. Dolayısıyla iyileşme anlamında zaten bunu lehe yorumluyoruz. Gerek bakanlığımız izinlerinde gerekse sicil uygulamaları anlamında.

KAPANIŞ

ŞERAFETTİN KARAKIŞ:

Çok teşekkürler. Soru da yok galiba. Ben bu anlamda zaten daha sonra yazılı görüşleri de size, soruları da iletebileceğimiz bir ortam olacağı için, müsaade ederseniz toplantıyı kapatacağım. Bu anlamda size tekrardan teşekkür ediyorum Ahmet Bey, Serdal Bey, değerli yorumlarınız ve gerçekten direkt cevaplarınız için. Size sözü bırakıyorum. Ahmet Bey.

AHMET CAN BALAK:

Şerafettin Bey, TÜSİAD'ın değerli temsilcileri, tüm katılımcılar, biz teşekkür ediyoruz. Biz bir aileyiz. İşin regülasyon tarafı ve uygulamaya yön veren tarafı Bakanlık ve sizler de bu işin uygulayıcısısınız. Bizim birlikte hareket etmemiz, ideal uygulamayı ortaya koymamız açısından son derece önemli. Dolayısıyla bugüne kadar verdiğiniz değerli katkılarınız, destekleriniz için teşekkür ediyoruz. Bu toplantı ortamı da moderatörlüğünüz nezdinde gerçekten de yine en azından 376. Madde ile ilgili bizim kamuoyunda bilinmesini istediğimiz hususları açıklama imkânı sundu bizlere. Biz sizlere çok teşekkür ediyoruz. Bu, bundan sonra yapacağımız toplantılar açısından da malumunuz başlangıç oldu bizlere, bu yıl içerisinde Bakanlığımız tarafından yapılacak farklı düzenlemeler de var. Özellikle yakın geçmişte halka açık olmayan anonim şirketlerde hamiline yazılı pay senetleriyle ilgili bir kanun yasalaştı Türkiye Büyük Millet Meclisinde. Farklı uygulama alanlarında da bundan sonra, özellikle uygulayıcıların görüşlerinin ve önerilerinin de bizim tarafımızdan edinilmesine imkân sağlayacak bu toplantıların sıklaşarak devam etmesini biz önemsiyoruz. Dolayısıyla bundan sonraki toplantılarda inşallah daha sağlıklı ortamlarda fiziki olarak bir araya geliriz, yine çok sayıda toplantı gerçekleştiririz. Teşekkürlerimizi sunuyoruz.

ŞERAFETTİN KARAKIŞ:

Ahmet Bey, kusura bakmayın son sözü size verdim ama bu güzel açıklamanızdan sonra açıkçası bizim de kalbimizden ve bizim toplantılardaki konuşmalarımızdan da hep geçen bu. Sizin zaten bu anlamdaki pozitif açıklamalarınız ve reel sektörü destekleyici yorumlarınız açısından gerçekten teşekkür ediyorum. Umarım zaten bu ilk toplantımızı gerçekleştirdik ama sizin de reel sektörü, sıkıntılarını sorunlarını dinleyeceğimiz bir platform anlamında size destek olmaya devamlı hazırız. Diğer ticaret kanunumuzun diğer uygulamaları konusunda özellikle. Daha güzel, fiziki umarım, fiziki toplantılarda görüşmek dileğiyle, hoşça kalın diyorum. Teşekkürler ediyorum. Değerli katılımcılarımıza ve sorularına da teşekkür ediyorum. Herkese sabrı için de teşekkürler, sağ olun.

AHMET CAN BALAK:

Çok sağ olun, görüşmek üzere. Saygılarımızı sunuyoruz.

ŞERAFETTİN KARAKIŞ:

Saygılar bizden, çok teşekkürler. İyi günler.

Meşrutiyet Caddesi, No: 46 34420 Tepebaşı / İstanbul Telefon: (0212) 249 07 23 Telefaks (0212) 249 13 50
www.tusiad.org